

Robotlaryň ýyly

Category: Kitapcy, Söhbetdeşlik, Sözler, Ylym we tehnologiya
написано kitapcy | 26 января, 2025
Robotlaryň ýyly ROBOTLARYŇ ÝYLY

Ýakımsız habarlaryň biri-de, emeli aň boýunça alnyp barylýan işleriň iki esesine çykarylmagyna garaşylýar, çünkü durgunlyk we ykdysady krizisler mayá goýumçylaryň has köp işçini işden çykarmagyna we ýerine robotlardyr elektron enjamlar almagyna sebäp bolar

Halk köpçüligine açık ýerlerde bogunlary posly metal adam tüýsünde aramyzda gezmelemek bilen çäklenýän, ýat tutan birküç sözünü gaýtalap bize täsir etmäge çalyşýan akmak we sada robotlar bilen hoşlaşmagyň wagty gelip ýetdi.

Bu ilkinji emel aň modeli eliyuka müşderileriň puluny gañryp almak üçin köp ulyndy we ençeme ýyllap ünsi çekip geldi.

Indi bolsa ol adatdan daşary aña we paýhasa eýe programmalara ýerini bermäge başladы.

2022-nji ýylda emeli aň ulgamynda emele gelen kwalifikasion syçrama ýigrimi ýıldan gowrak wagt bări üýsen uç-gyraksyz maglumatlardan peýdalanyp, uzak wagta çeken tagallalaryň, maglumat analizi we algoritm düzme babatdaky ýöriteleýin we ussatlarça edilen işleriň ýetjek derejesine ýetipdi.

Fransiýada çap edilen «Poster Girl» kitabı daşky sahaby sebäpli uly seslenme döretdi. Kitap hamana emeli aň tarapyndan ýasalan üç ölçegli aýal ýüzünüň keşbiniň öñünde duran ýaly duýgy döredýär.

Düýpli «Michel Lafon» neşirýaty («Michel Lafon Publishing»)

suratlary ýerbe-ýer etmek üçin sözler arkaly özüne berlen tekstleri analiz etmäge niýetlenen «Midjourney» programmasyny ulanmagy dogry hasaplady.

Bularyb barsy adamyň aklyna-oýuna sygmajak zatlar.

2022-nji ýylyň ortalaryndan bări halk köpçüligine açyk programmanyň gorunda adam beýnisiniň göterip bilmejek on müňlerçe suraty we formaty bar.

Bu programmanyň «DALL-E», «Stable Diffusion» ýaly birden köp ýerde dörän «doganlary» bar. Bular aňyňzdan geçýän her bir şekili söz bilen beýan edip, gözüñiziň alnynda birnäçe sekundyň içinde hakykata öwrüp bilýän programmalar.

Şu güne çenli iň kämil programma bolan «ChatGBT» programmasyny emeli aňyň janköýerleri ýyl aýaklamanka belledi. Bu programma adamlaryň soraglaryny robota bermegine ýol berýär.

Pikir täze bolmasa-da ulanyjylary jadylaýan zat jogaplaryň tebigaty we akylllylyk bilen döreýşi.

Programma tarapyndan berilýän jogaplaryň hili, sypaýylygy, düşnükligi we adamkärçilikli çemelesişi-de ulanyjylara ýiti täsirini ýetirýän beýleki faktorlar.

Programma çuňňur manyly we pelsepewi gürlemegi bilen bir hatarda taryhy we geografiki maglumatlary-da öz içine alýar. Ol çäksiz maglumata eýe adam ýaly köptaraplylygy, ukyplylygy, düýpliliği özünde jemleýär.

Programma has öň «DALL-E» dörediji fotosurat programmasyny döredýän «OpenAI» tarapyndan taýýarlandy. «OpenAl» Kremniý jülgesiniň milliarderleriniň goldawy bilen 2015-nji ýıldan bări işläp gelýär.

Bularyň arasynda söhbetdeşlik programmasyny «gorkuzyjy derejede gowy» diýip mazamlan we bizi güýçli hem-de howply emeli aña ýakynlaşdyran superstar Ilon Mask hem bar.

Tomaşa heniz emedekleme tapgyrynda we ABŞ ýaly Yewropa-da abandyrýan howplary sebäpli çäklendirjek bolýar.

Emma adamy goramagyň hatyrasyna tüüsünü üýtgeden diktaturanyň ýakynlaşyp gelýändigini duýdurýanlar bar we adam islese-islemese käbir zatlar hakda gyzyklanýan eken.

Emeli aňyň nähili zatdygyny kim aýdyp biljek? Elektron abzallaryň edýän işi nähili we şu at bilen ýatlanyp bilerlermi? Çäkleri nirede başlaýar we nirede gutarýar? Koreýaly «Eternity» emeli aýdym-saz toparynyň albomlaryna seredip, dünýä boýunça millionlarça müşdagы bolan «K-Pop» ulgamyndaky beýleki meşhur toparlar bilen deñesdirmek adamy howatyrlandyrmaga ýeterlik bolýar.

Hakykatdanam el telefonyňzdan ýa-da mobil enjamýyzdan size sms gelse, ol ynsandan geldimikä ýa jyndan diýip ikirjiňlenip dursaňyz gerek. Çyn adamlardan ybarat aýdym-saz toparlarynyň uly konsertlerde çykyş etmek üçin özlerinde emeli

alternatiwalary döretmegi şübhäñizi artdyrýar. 15 million adamyň «BLACKPINK» toparynyň emeli konsertine tomaşa edip durandygyny göz öňüne getiriň. Toparyň aýdymçylary emeli taýlary (dwoýnikleri) arkaly 2022-nji ýylyň «Iň gowy metadünýä çykyşy» baýragyny aldy. Sindizden baş alyp çykar ýaly däl işleriň soňunyň näme bilen gutarjagy belli däl. Häzirki ylmy ösüşler we gazanylýan üstünlikler begendiriji zat, emma ulanylýan ýerlerinde welin, ähli ýagşy arzuwumytlarymyzy howp astyna salýar.

Sungat işgärlerini, dizaýnerleri, ýazyjy-şahyrlary, žurnalistleri kim goraýar?

Haýsydyr bir platformanyň hususy eýeçilige, awtorlyk düzgünine eýermezden indi islän tekstini ulanmagy, programma öwretmegi we iň gowy şekilde derňemegi mümkün.

Kinofilmlerde gören aktýorlarynyzyň hakykydygyny ýa ýasamadygyny birnäçe ýyl geçenden soň kim aýdyp biler? Roluny oýnaýan aktýoryň özümi ýa oňa meňzeşimi? Ya-da bir ýyldyz sansajaksyz roluny ýerine ýetirmek üçin klonyny satyp bilermi? Üýtgeşmeler dünýägaraýşy myzy, hatda dünýädäki rolumyzy üýtgedip taşlajaga meňzeyär. Göýä ýer ýüzünü ýaralaýanlaryň özümizdigini ýa-da gaýmalaşýan kölegelerimizdigini bilibilmän saňsara dönüp barýarys.

Ynjalykdan gaçyrýan synaglaryň biri Ženewanyň etegindäki dünýäniň iň gowy aşpezleriniň işleýän laboratoriýasynda bolup geçýär. Bu ýerdäki maksat – robotyň kömegi arkaly ete wegetarian alternatiwalary döretmek.

Wegetarian et alternatiwalary üçin 2030-njy ýyla çenli 200 milliard dollara ýetirmegi maksat edinýän 25 milliard dollara barabar global bazardygy aýdylýar.

Şonuň üçinem şol laboratoriýa «18 Michelin» ýyldyzynyň eýesi meşhur fransuz aşperlzi Nikolas Maýeriň kömegine yüz tutup, gerekli industrial alternatiwalary deňsiz-taýsyz nazyngmatlar bilen tapýar.

Aşpez öň hiç kimiň dadyp görmedik tagamyny oýlap tapmak üçin Sam atly robotdan peýdalanyar. Samyň artykmaçlygy – aşpezleriniň tagama baha beriş ukyplaryna we aňasty medeni ugurlaryna boýun egmeýänligindedir.

Samy diňe iň ussat aşpezlerde bolan köstsüz bitaraplygy çalasyn we ikirjiňlenmezden işlemegini üpjün edýär.

Munuň şeýledigine ynanýarysmy, haýran galýarysmy ýa-da ýigrenýärismi, gorkýarysmy?

Duýgularymz öwrülikleriň ýyldyrym çaltlygynyň garşysynda hakykatdanam bulam-bujar bolup barýar.

Ýakımsız habarlaryň biri-de, emeli aň boýunça alnyp barylýan işleriň iki essesine çykarylmagyna garaşylýar, çünkü durgunlyk we ykdysady krizisler maýa goýumçylaryň has köp işçini işden çykarmagyna we ýerine robotlardyr elektron enjamlar almagyna sebäp bolar.

Sewsen EBTAH,
Liwan uniwersitetiniň Arap dili we edebiýaty bölümünüň professory.

06.01.2023 ý. Ylym we tehnologiya